

DEBRECEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Nagy hasznosított sorozat 5 kr.
Nagyobb terjedelmű sorozatok
hirdetéseik alkalmánként a leg-
először közölt sorozat vételének fel-
tételével minden sorozat be-
tételét 30 kr.
„Nyitólát”-ban megjelenő közle-
mény minden példány 20 kr.
Hirdetéseik felvételének a kiadó-
hivatalban, KUTASI I. könyv-
nyomdájában, valamint ZICH-
ERMAN H. közv. irodájában is.
Név nélkül vagy bérmentés nélkül
beküldött kéziratok nem vétel-
nek figyelembe.
Kéziratok vissza nem
adatok.

KERESTETIK
ős gyermektelen kertész,
zöldségtermelés és fa-
asztéshez ért; neje pedig
egy előkelő háznál
csárné teendőinek
sére alkalmas. Évi fi-
mindkét személyre 250
akás és teljes ellátás
ságnál. — Ajánlatok
Dobrazuradalmi tiszt-
z küldendők.

mulhatatlan
esás z. kir.
valódi tisztított
J OLAJ.
ártól Bécsben.

megvizsgálva és jóváhagyva,
knek különösen ajánlható, s
rossága által elismert szer, a
fűzőhajók, görvény, gőmör, fe-
nyengékedések ellen. Egy pa-
en, gyári raktárban Bécs-
győzseriár és nagyobb vegyes

István, Dr. Rothschnek V.
y Viktor gyógyszerész urak
agyváradon: Nyiri György,
er & Uman, Jáki A. keres-
ntán: Köbling József gyógy-
Nyiregyháza: Korányi E.,
Lengyel M. Szolnok: Kec-
Weisz Samuél gyógyszerész

g — közönséges tisztátalan
zított Dorsch csukamáj-olaj
kerülendő, kérietik a n. é.
melyeken — illetőleg a
található.

és részére a schaffhauseni
Carl M. Kolasch Lemberg.

ESPEHERVÁR
sterem 1879-ben

DISZOKLEVEL
1871-ben.

minden

ttatnak.

ZEN

E,

Előzetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre 10 frt — kr.
Fél évre 5 " — " —
Negyed évre 2 " 50 "
Egyes szám 5 kr.
A lap azelőtt részétillő minden
küldemény főpíca, Vecsey-
ház földszint, a szerkesztőségbe
bérmentve küldendők.
Előzetési helyben:
TELEGDI K. LAJOS és IG.
CSÁTHY KÁROLY könyv-
kereskedésben és a kiadóhiva-
talban KUTASI IMRE könyv-
nyomdájában a postahivatalok
úján.

Elvűség és elvűváltozás.

Gyönyörű időköt élünk. A modern szehadelvű »haladás« immár annyira jutott, hogy még nyilvánosan sem szégyelnek a köpenyforgatás politikai bohócaainak dicsőenket zengedezni; nem restelik az elvtelenséget, a hitehagyottságot még nyomtatásban is dicsőíteni.

Hja, Tisza Kálmán a kormányelnök, a helyzet ura, a ki egykor a nemzet lelkesedése mellett megcsinálta a bihari pontokat, s aztán jövén Kálmán fordulása, besétált ő is Jerikó közönséges falai közé. A hova talán már akkor is áhított, midőn azt mondá erről, hogy azt nem lehet üres szavakkal ledönteni.

Emberi gyarlóság, hogy az apróbb emberek utánozni szokták a magasabb, kivált hatalmi polczon levőket, s ha azok erényeivel, meg eszével nem dicsekedhetnek is, szívesen bujnák hibáik köpenye alá s azok botlásaival tagargatják a maguk el-törpülését is.

Igy cselekesznek azok a hitehagyott tollvitézek is, a kik hajdan az arany trombitát harsogtatták, s most már csak a közönséges sárgafekete rézdobot ütik. Elszomrodik az ember lelke, midőn kinos vergődéseket látja, s nyakatekert okoskodásaik izzadságcspepeit a papíron szemléli. Milyen jó anyag az a papír, hogy még az elvtelenség dicsőítését is megtűri.

Azok a jó urak, ott a tuloldal, nem merik bevallani elvűltoztatásuk valódi indokát, hanem a helyett igrálmatlan kezekkel, szívtelenül megtámadják az elvűséget s a tudatlan gyermekies kor számba nem vehető mocsárjába akarják azt rántani.

Tiltakozunk kell ez ellen lelkünk egész hevével a józan magyar polgárság erkölcsi ereje érdekében. Hisz ez a magyar faj, melynek zöme szüzi tisztaságban őrizte meg régibb elveit, az őskortól öröklött szent eszméket, nem méltó a lenezésre azért, hogy ez hü maradt magához, ősei hagyományaihoz s ahhoz a háromszázados törekvéshez, a miért elhunytanak legjobbjaink a hosszú harcz alatt.

Tisztelte az elvűséget még Tóvölgyi

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

Mikor a sirkövet hoztuk.

Irta: Mikszáth Kálmán.

Gyerek voltam még, mikor kis hugom meghalt, épen mikor már menyasszony lett. Voltaképen nénem volt szegényke, de én azért mégis így neveztem, így volt ő edesebb. Hiszen nénem anyni a vármegyében, mint a hajszálam, de hugom csak ez az egy.

Sirkövet csináltattam neki édes anyám. Azon a sirkövön láttam legelőbb nyomtatásban a nevetem, mert ez volt a felirata: „A legkedvesebb gyermekeknek.” Itt édesanyám neve következett. Azután az enyém, e sorral folto: „Egyetlen nővéremnek.”

Nagyon nehezen vártuk már haza azt a követ; édes anyám maga járt Pesten, ő rendelte meg, milyen legyen, letört rózsabimbót vessen rá a szobrász s alul hagyjon egy kis helyet az ő számára, — sőt nekem is jusson a margón. Mind oda iratkoznak lassankint . . . Vigasztalása volt ebben a gondolatban.

Egész Pestig szekerem kellett menni a köért. Addig-addig kértem meg engem is elengedett anyám, hogy együtt mehettem a kocsisal, vitez Suska Mihályval. A nagy Filcsik is velünk jött, egy tarisznya verespenz hozván magával, mely minden zökkenőnél megcsordult a saragájában. A bankó-pénz, a mit a kő áraban mi vittünk, Suskánál volt letéve, ki a keszkenő csücskébe kötözte be három görcsre.

Filcsik és Suska hadi kalandokat beszéltek el utközben, szakadozottan, nagy közökben, hanem azért azt lehetett volna kivenni az előadásukból, ok ketten csinálták a revoluciót.

Kemény csontok valának, meg kell adni! Suska Mihály egymaga husz embert kergetett a vízbe a piski csatában s kedvteléssel nézte mint fulladozni . . . Egy krétadarabbal oda mint rajzolta menten a komplikált hadi pozíciókat a Filcsik bundájára; itt van a hid . . .

Titusz is egykor, midőn még »a becsületes emberekhez szökött,« s akkor írta azt, hogy »a becsületesesség legaczelosabb részével bírnak azok az emberek, kik a megkísértéseknek ellene tudtak állni, s ha kevesen is, de istennek hála, vannak még anyian, hogy a népet habár számtalan viszontagság közt, de el fogják vezetni az ígért földére.«

Bizony, azok közül a férfiak közül megmaradtak még ma is, a kik akkor, midőn a közönséges kormány jelenlegi trombitája is Magyarország függetlenségének szent elvéért tudott urával együtt lelkesülni.

Ő mondta egykor, de az elhagyott zászlót kezünkben tartva, mi mondjuk most is, hogy »nehéz munka, nagy munka, de a kik mindaddig meg tudtak állni szilárdan, azok a munka nagyságától, a munka nehézségétől nem fognak visszariadni ezután sem.«

Ennek az elvszilárdságnak, ennek a kitarásnak követelünk mi tisztelget, mint a hogy mi is tiszteljük a mások meggyőződését, ha az lényegében nem márról holnapra változó s a napraforgó sárgafekete színével nem disztelenkedik.

Az ilyen válik igazán hazájának s z e r e n c s é t l e n s é g é r e, mert kibérelt lelkiismeretével nem húzódik meg a sutban, hanem itt is, amott is felemeli kakukszavát, s a közönség nem tudja azt sem, mikor mond igazat? Mert ma Budapest, holnap Bécs előtt mutatja be hódolatát.

Csak a józan házi észre hivatkozunk, ez mondogon itéletet a felett, hogy a nemzeti önseljek mellett kitaró küzdelem, az elvűség becsüldő-e jobban, vagy az a játék, a mit némely szövívők elkövetnek az elvek terén való bukfenkezésben?

Ez nem pártkérdés. De azért mi büszkén állunk ki a nyilvánosság ítélő széke elé, mert soha se hirdetők a meghamisított tanok veszendő ígeit.

Az elveket a történelem mutatta ki a magyar nemzet számára. E történelmi alapelvek talaján állunk mi.

Itt a köpenyforgatás nem hazafias tett.

Ott áll Bem, — itt állok én a gallér mellett, amott meg az ellenség annál a piros tulipántnál.

Filcsik megértette és a fejével bólingatott. Hanem hát mi ez még ahhoz, mikor ő nemzetőr trázsamester korában tizenötfőt tót akasztott fel?

— Aztán miért akasztotta fel őket Filcsik bácsi? — kérdem hideg borzongással.

— Mert nagyon haragos voltam, fiacskám. Felénken néztem a hatalmas emberre s fojtott hangon kockáztattam meg:

— Ugyan mit vétkeztek szegények? — Semmit. Elszólták magukat. Epen aratásról jöttek haza s találkoznak az embereim mel, a kiknek az nap osztattam ki az alabárdokat. „Ej no, talán bizony bekákat tüdzeltek majd ezekre a pikákra?” — kiálták csufodárosan embereimre s megröhögtek fegyvereiket. Meghallottam . . . végük lett . . .

Megrázta bozontos fejét s nagy tenyerével dühösen csapott a kocsi ülésre.

— Meg kellett hánio . . . Felakasztatam valamennyit.

Azután megnyomkodta a Suska vállát kedélyesen.

— Egyetlen fickók vagyunk Mihály . . . atközöttul kegyetlenek.

S rettenetes mord arccal ültek a kocsi-ban egész Pestig, csak Vácnál mondá egyszer Suska, az ostornyéllal mutatva az elszórt dom-bokra:

— Itt volt . . . a mi volt.

— Ühüm . . . hüm — mormogta Filcsik s még mogorvábbak lettek utána.

Egész éjjel utazunk, hajnal lett, mire bevergődünk Pestre. Itt aztán beszáltunk a város valamelyik végén (ki nem ismerem magam, merre lehetett) Filcsiknek valami régi pajtásához, egy bogárnemesterhez, a kivel együtt voltak vándorlólegények valamikor, s a ki ugyan nem élt már akkor, hanem az mind-egy volt Filcsiknek. Üzletét megvette öze-győtől egy idegen bogárn, hiszen bizonyosan megmondta az, hogy Filcsik István uramnak

Debreczen, febr. 1.

A függetlenségi körben Vidovich indítványt tett, hogy a kör helytelenítse a párt belügyeinek a ház elé vitelét, mint ez közelebb történt. Titkos szavazás ment végbe, 23 szavazat volt az indítvány mellett s ugyanannyi ellene. Az elnök döntő szavazata folytán az indítvány elvetetett. Ugron Gábor javaslatára, hogy Ó n o d y Gézá, S z é l l Györgyöt, S i m o n y i Ivánt a kör ne tekintse továbbra is tagjaul: — 24 szavazattal 23 ellenében elvetetett. Ugyanez hozatván Szalay Imrere is javaslatba, a kör többsége a javaslat ellen szavazott. Herman Ottó kijelentette, hogy Szalayval együtt a kör tagja nem maradhat, ennek folytán kilépését bejelentette. Hasonló értelemben szökött Polonyi Géza is.

— **Kassa város** törvényhatósági közgyűlése a szabadságzoborra 250, a győri vízkárosultak javára pedig 100 frtot szavazott meg. A kassai színház átalakítása, illetve megnagyobbítása érdekében erélyes mozgalom indult meg. — Bielek Aladár, kassai polgár, e czelra 2000 frtot ajánlott föl

— **Bécsbe.** Tisza és Szapáry miniszterek holnapután Bécsbe utaznak. „Közös”-ügyekben lesz értekezlet.

Telepítésünk.

— Incezdí Lászlótól. —

Száz testvéreink ezeltől Bukovinába kizsakadt teszvéreink csak az imént jártak — mint ok neveztek, — az „örökös hazában”, hogy helyet keressenek. Az „örökös haza” nagy udvriadallal fogadta a visszavándorlókat. Különösen banketekben nem volt hiány, s a hány helyen csak jámbor atyánkfiai megfordultak, mindenütt volt lakoma számos résztvevővel, még számosab toasztal, s kétségtelenül emelkedett hangulattal. Nagyon erős hittel azt is elhíhetni, hogy nemcsak a lakomák sikerültek, hanem a visszatelepítés is sikerült fog. — Legalább Budapest en azt beszélük, — hogy a kormánytervei vannak a csángókkal. — Nevezetesen, hogy az Al-Duna mentén, hol a kincstárnak terjedelmes birtokai vannak, s a hol ez ideig csupa nem magyar népesség lakik s ott is csak szloványok, jelöl ki helyet a számunkra, s a telepítésekhez hasonló módon folytatva, a végeki kijelölje a magyar nemzetiséget, s alkot új határ öröket, a kik nem ellenségei, hanem harcosai lesznek a magyar nemzeti eszmének.

Szép lesz, ha meg lesz, s dicséretére fog

helye legyen, ha ide száll. Az új tulajdonos nem emlékezett ilyesmire. Filcsik dühbe jött: Micsoda, hát az a bagoly soha sem emlegetett engem? Lehetetlen ez! Engem, a kenyeres pajtását? Filcsiket, Kis-Csoltót? Olvasta az ur a testamentumot?

A bogárn a fejét rázta, hogy nem olvasta.

— No hát akkor benne volt! — mondá megnyugodva s kezdtek a lovakat kifogni az udvaron.

Ott is maradtunk aztán, mert egy nagy alkalmas állás is volt s az alatt tömérdek hordó és donga felhalmozva.

Filcsik nyakába akasztotta a rézpenzzel telt tarisznyát, szinte nyögött alatta s mind a hárman elindultak gyalog a városba. ő kordobántort s talpukat vásárolni, mi pedig Suskával a kő után néztünk.

Még nem készült el. A kőfaragó azt mondta, várni kell délutánig a betűkre, úgy uzsona táján azonban bátran odaállhatunk a szekérrel.

Suska kedvetlenül vakarta az orrát.

— Még ellopják tőlem ezt a pénzt. Hogy ne lopnák el? Bezzeg mehetnék aztán a nagy-asszony ábrázata elé . . . Már most, hogy őrizzem meg, mi tévők legyünk?

— Talán fizessük ki előre . . .

Egy rosszoldó krakógást hallottam.

— No persze! Az arcából látom, hogy eltagadná délutánra. S hol a pokolba keresem én aztán ebben a nagy városban a szolgabíró? Azt határozta, hogy mielőtt bővebben széténeznék, visszamegyünk a szállásunkra: okos ember otthon tartsa pénzt, ha nagy summa. Ugy is lett. A bogárn udvarán nagy fontolgatás után fölemelt egy üres hordót a felszerben s az alá dugta a keszkenőt. Mire olyan nyugalommal indult ki velem a czik-czakos utcákba, mintha a takarékpénztárba helyezte volna a pénztünkét.

Bejártuk az egész fényes városrészt, sorra néztük a csodás kirakatokat, hol ezernyi tündér apróság csillogott: selymek, arany

válni a kormánynak. Haem ezzel még a telepítések kérdése, mely nem csupán politikai, hanem legalább is ugyanolyan fögig gazdasági kérdés is, korántisincs megoldva. Magyarország lakossága egyes vidékeken a területhez s a talaj termő erejéhez képest nagyon gyér. A Tisza mentén, a Tisza és Duna közében gyakran 5—6 mértföldnyire van egyik község a másiktól, közben óriás terjedelmű allodialis földek, még pedig nem csupa kincstári birtokok, hanem magán földes urak uradalmi is. Régi panasz már az, hogy ezeket a rengeteg földet nem lehet kellőleg kihasználni, mert hiányzik az elegendő munka erő. Hogy lehet ezen segíteni? Azzal, hogy a fölföld nyaranként rajokot bocsát ki, csak az aratási munka van valamennyire megkönnyítve. A kevésbé jól fizetett földmunkára ma is alig akad ember, s különösen a mezei ipar üzése majdnem lehetetlen munkás kéz hiánya miatt. Nincs hát egyebb hátra, minthogy a vak önzés helyét adjon a józan számításnak, s a kincstár, nem különben az illető gazdag urak, sőt helyenként községek is, rágondoljanak arra, a mire régen gondolniok kellett volna: a telepítésre.

A dominium valamely alkalmas helyen ki kell hasítani egy területet községnek, s azt felosztani házhelyekre. Többen tették ezt eddig is, de kevés sikerrel, mert a települőt a házhely birtokba vételkor azonnal nagyobb summa pénz lefizetését követelték. Ilyen módon persze hogy kevés ember vállalkozott az új község lakosául. Máséktól járt el Mária Theresia, mikor a török hódoltság elmultával a Bánatot betelepítette. Akkor a bevándorló thuringiai és elzászi németeknek nem csak hogy fizetniük nem kellett, hanem még ok kaptak építő fát, vetőmagot, igás jószágos és gazdasági szerszámokat.

Ma ilyen áldozatot sem a kincstártól, annál kevésbé magánosoktól nem követelhetünk. Minthogy azonban a települők a munkabért le szállítják, s ezen felül egy község közelébe a földbirtok értéket emeli, s a tulajdonos telepítés sikerülése a dominium szajdonos gazdasági érdekeit mozditja elő: azt mind a kincstártól mind a földbirtokostól el lehetne várni, hogy a jövendő haszon fejében némi befektetések tesznek. Helyen befektetés, a melyre szükség van: a házhelyek való terület ingyen átengedése. A házhelyre a települő szerzetet annyi olcsó kölcsönt, a mennyivel a legszükségesebb gazdasági eszközöket, a vetőmagot beszerezheti, s bizvást magára vállalhassa azt a köteleiséget, hogy telepítvényi földje vételárát, mindenesetre apró s méltányos részletekben törleszteni fogja.

Hogy ily föltételek mellett a telepítések sikerrel lesznek keresztül vihetők, az nem jöhet kétségbe. Hiszen annyi ember van a csán-

ezüst és karbunkulus, mert így nevezték Filcsikkel azt, a miről nem tudták hogy mi.

— Mekkora ablakok, hogy szörnység!

Ejhoj, de bolondos nagy ablakok!

Filcsiknek derogált báziszkodni a látott pompán és a nagy paloták fölött, neki csak egyetlen észrevétele volt; szeretné azt mondja — látni, hogy az üvegesítő mikép hozhatta ide abban a keskeny kasziban a hátán, a nagy üvegtáblákat? Mégis csak selymák ezek a tótok! Egész Pestből csak a tótokat csodálta meg.

— Bizony majster uram, különös ablakok. Aztán itt nem tesznek beléjük, mint nálunk odabaza Csóltón, rozmaring vagy rezedát, hanem drágaságot.

— Pedig az se bolondság Mihály . . . egy kis szegfü az ablakban . . . Teringette Suska . . . mikor még fiatalok voltunk.

A nagy Filcsik egészen elérzékenyült.

— Itt talán nem is laknak asszonyok — toldozgatta Suska az ő együgyűségében.

Pedig iszen ott nyüzsgött előltünk utánunk a sok szebbnél szebb fehérnép selyemben, csipkében, — hanem ha még sem volt az ablakokban se rozmaring-bokor, se rezedavirág . . .

Feszelen, felénken mozogtak, senki sem nézte volna belőlük ki azokat a retentő embereket, a kiket otthon csodál bennük a környék. Különben rendén esett minden azután is. Ebed után ott találuk a pénzt azon módon a hordó alatt: nem nyílt hozta senki.

A követ kifizettük, feltettük a kocsi-ra hazaindulóban még csak egy helyütt álltunk meg egy népes utcában. Suska leszállott ostort venni s ezen ötletből Filcsik is kedvet kapott valami bevásárláshoz. A tarisznyája oda volt kötve szíjánál fogva a löcsőz, nem vitte magával, hanem csak belenyúlt s kivett belőle egy márek pénzt. Nagyon az alján járt már. Magam maradtam a szekeren a gyeplőt tartva s még utának is kiáltottam:

— Ne soká maradjanak, Filcsik bácsi! Nem, nem kincsecském! kiáltott ez vissza.

gokon kívül is, a ki visszavánszik ide ebbe az „örökös hazába”, mely nem a régi tejjel s mézzel folyó ország ugyan, hanem még is csak Magyarország. Mikor a csángók küldöttsége fenn járt Budapesten, egyikükkel beszédbe eredtem. Elmondta neki, hogy nem olyan jó világ van itt mifelénk sem, a hogy ők képzelik; sok az adó, kevés a termés, hej nehéz nekünk is az élet: „Nem is az bánt minket, uram, — volt az egyszerű ember válasza, — hogy tán dolgozni nem szeretnénk, de vissza kívánjuk a magyar szót, meg a magyar igazságot.” És hány ember van a bukovi:ai csángókön kívül, a ki úgy érez, úgy gondolodik, mint az én emberem. Oáhországbán, Moldvában ezrével van a magyar, még pedig a nagyobb része sokkal siralmasabb viszonyok közt, semhogy a hazát végkép elfeledte volna. A székelyföldről évről-évre nő a kivándorlás, akkor mikor az ország legnagyobb része munkás kéz hiánya miatt panaszkodik. Bukaresttől, úgy szólva egész Odeszsaig mindenütt akadhatni nagyobb magyar tömbökre, melyek ma még megőrizték nyelvüket és fajukat, de — kitűnjő — már holnap nem omlanak-e széjjel az őket körülvevő szláv és román tengerben. Ezek az elszakadt testvérek, ezek a veszendőbe indult magyarok, csak egy szót várnak tőlünk, az a szót: hogy: jöjjetek haza! Ezt a szót mondja ki az ország: ez a szó az, melyet a nyilvánosság minden közegének, bármily hatalmas, vagy bármily jelentetelen legyen is, hangoztatnia kell. Nekünk szükségünk van munkás emberre, és szükségünk van magyarokra. S itt az istenadta föld, a mely a mai lakosságán kívül, még százezreket táplálhat: a kiké, azoknak a kötelessége s szükség betöltéséről gondoskodni. Kötelességük a nemzet, s kötelességük önmaguk iránt. Ezt a kötelességet ne engedjük elfeledni!

Most, hogy a csángók itt jártak, a közfigyelem e kérdés felé fordult. Az ez alkalomból nyilvánosságra hozott statisztikai adatok közül érdekes az, hogy hazánk még mindig azok közé az országok közé tartozik, a hová Austria és Németország nép fölöslegének egy része bevándorolni szokott, megvan tehát a kétségtelen bizonyosság hogy e terület képes még népesség befogadására lakosainak természetes szaporodásán kívül is.

Ne idegen leljen ezután a mi földünkön új hazát, hanem önmön véreink kerüljenek vissza a régi hazába s legyen a mód, melyen az új lakosság befogadása történik, ne rendszertelen bevándorlás, hanem rendszeres telepítés. Ezt hirdessük, ezt sürgezzük mindaddig, míg az ige testté nem válik!

Kossuth a megyei szerkezetéről.

Örömmel fogja venni bizonyára az összes magyar nemzet Kossuth Lajos nagy hazánkfa örök becsü iratainak 4-ik kötetét, mely közelebből fog sajtó alá kerülni.

A Pesti Napló abban a helyzetben van, hogy e kiváló jelentőségű iratokból már közzölhet egyes részeket.

Utána sietünk adni mi is közleményeiből a következő részt.

„Mi magyarok a megyei szerkezetben egy oly megbecsülhetlen önkormányzati intézménynek voltunk birtokában, melyről századok történelme tesz bizonyosságot, miként bálmulatosan alkalmas azon problema megoldására, hogy monarchikus államban a nemzeti suve-

Több perc elmult s még mindig nem jött sem az egyik, sem a másik. Békétlenül tekintetek jobbra-balra, midőn egyszerre elem áll egy sárga kabátos ur s megszólít tótul:

— A bácsi elküldött a tarisznyáért. Szüksége van rá!

Természetes hangon mondá ezt, mint olyan ember, a ki sietve átszalad valamiért, gyanútlan kezdtem kioldozni az ócska jószágot.

— No adod-e már, vagy nem? főrdem rá, türelmetlenül, siess gyerek!

Ejha! Engem otthon még a mester se tegez! Durczásan hátra vágtam magam az ülésen.

— Már most azért se adom hát a tarisznyát. Nem adom. Jöjjön el érte Filcsik maga.

Nem mondtam már, hogy „Filcsik bácsi” hadd lássa a sárga kabátos ember, hogy én állok följobb rangban.

— Mi az? Nem adod? Azt szeretném én látni!

— Már pedig azt meglátja. Mert én nem adom.

— Megállj, gaz kölyök! — kiáltá távozóban dühösen s még az utca tulsó szögletéről is fenyegetett ökleivel.

Szívem hangosan dobogott, elsápadtam. Kissé megbántam már engedelmességemet, kissé pedig szepettem is. Ki tudja mi vár rám? Mert hallottam ugyan mondogatni az apámtól, hogy nekünk nemes embereknek csak a palatinus parancsol, de hátha épen ez volt a palatinus? ...

Nagyon sokára Suska jött az új ostorral, megátkozván az egész Pestet, hogy kő kövön benne ne maradjon, úgy megcsalták ezzel az ostorral: kőcből van az fonva, nem kenderből. Lehetetlenség az tisztán lehetetlenség, hogy a világ tovább is még existálhasson! ...

De annál virágosabb kedélyhangulatban toppant oda Filcsik. Féltem pedig hogy meg fog szidni. Széld volt (mint a bárány s titko-

rainítás funkciójának minden ágában a nemzet számára cselekvő rész tartassék fenn, tehát az intézményes önkormányzat, az államegység sérülme nélkül, a szó szoros értelmében megvalósíttassék.

Nemcsak helyhatóság volt az, mely a partikuláris helyi érdekek ellátásával foglalkozik; hanem törvényhatóság is, hatósága a törvénynek s mert az, tehát gátja a bármilyen nevezett hatalom tulterjeszkedési viselkedésnek; védvár volt, melynek sánczai mögött a törvényhatóság közelet által örökébre tartott hazafisok fegyverével az alkotmány felett a nemzet maga örködött. Meg volt e törvényhatóságban valósítva az intézményes önkormányzat azon lényeges kelleke is, hogy a polgároknak paizsul szolgáljon a központi hatalom közvetlen nyomása ellen, mert a megyék lévén az állami közigazgatás közvetítői, a közigazgatás végrehajtása nem a polgári érdekek közönségéből kikülönített, a polgárokkal mintegy szembeállított külön mandarin kaszta által kezeltetett, mely a helyett, hogy a nemzetet az állam személyesítőjének tekintené, csak a hatalomgyakorlás substratumnak tekintti, mely jögra nem is hivatkozhatik, csak kötelességet kell ismernie; s ezen felfogás oly brutális eljárás van maga után, mely a polgárokat a törvényes kötelezettség határára tülterjedő oly sanyargatásokkal is sújtja, melyek az állam hasznával arányban nem állnak: hanem kezelték az állami közigazgatás végrehajtását a megyék saját tisztviselői által, kik, mint a megyei közönségnek tisztviselői, nem szüntek meg polgároknak lenni, nem voltak polgártársaitól elválasztva. Ez érdek-közönség fejtette ki a megyei intézmény azon sajátosságát, hogy ha a gyarlóságnál fogva, mely mindenhez, a mi emberi, hozzátapad, hibába esett, olyan volt, mint a rege szerint Achilles lánszája, mely a sebet, melyet ejtett, meg is gyógyítja.

E mellett a megyei intézmény, mivel nem gép, hanem élő organismus volt, az önfejlődésnek a haladó kor igényeivel alkalmazkodásnak oly termékeny csiréit hordta magában, hogy nincs az eljárásnak oly javítása, a haladó kor igényei által követelt oly ellátás, melyet az intézmény keretében alkotmány-öri hatóságának legkisebb csonkítása nélkül bele nem lehetne illeszteni.

Ezen gyakorlatias tekintetek s nem pusztán ösök hagyományai iránti kegyelet vezéreltek minket 48-ki törvényhozókat, midőn mindamellet, hogy az ország kormányát felelős miniszterekre, meg pedig minden idegen befolyástól függetlenített felelős miniszterekre bízuk s ellenőrzésüket az ország jogainak megőrzését is népképviselési alapra fektetett parlamenttel biztosítottuk hittük: mégis törvénybe iktattuk, hogy a megyei szerkezet hazánk alkotmányossága védbástyájának tekintjük, s minden hatóságának, a miniszteri kormányzat mellett is, teljes épségben feltartását, sőt az önálló köztörvényhatósági joggal felruházott városokra is kiterjesztését örökségül hagytuk az utódokra.

Es pedig örökségül hagytuk azon erős meggyőződéssel, melyet én, mindazok után, a miket azóta 34 éven át láttam, észleltem, tapasztaltam, ma is magaménak vallok, hogy bárhová fejlődjek is az államszervezés tudománya, bármennyire bonyolódjanak is a társadalmi viszonyok; a magyar megyei szerkezet, történelmileg kifejlett attributumainak legkisebb megcsonkítása nélkül, az alkotmányos élet lényegének, a „semmit rólunk nélkülünk” elvnek örökre biztos keretét képezheté.

lözva húzott ki a bundája alól egy valóságos kis puskát.

Tartózkodva nyultam utána.

— Hát nem haragszik — kérdém — hogy oda nem adtam? De olyan goromba volt ...

— Mit? ki?

— Az, a kit a tarisznyáért küldött.

— A tarisznyáért? dadogott Filcsik ijedten s hirtelen fölkereste szemével. Hoho! látom oda nem adtam! ... Nem küldtem én szíven egy lelket sem!

— Pedig azt mondta az az ur, hogy maga küldte.

— Oh a csalo! a gazember! Tolvaj volt. Hol van? Merre ment? Hadd üsse meg agyon. Hogy nézett ki?

— Sára kabátja volt, tótul beszélt.

— Szörnyűség! hörgés s nagy izzadságcseppeket törtül le homlokáról. Egész Bekésmegye ót kére került volna ... Te mentetted meg fiáskám ...

— Megveregette a vállamat s nyájas hangon folytatta:

— Egy nagy megyét, meg ráadásul összes veres pénzemet S az is meg van vagy három forint.

Suska kétkedőleg nézett a majszerre.

— Ejh no, az anyósom pöréről van szó. Egész Bekés a Laczko familiát illsi ... Nem lehet ugyan kipörölni, ma adta vissza a huszadik fiskális ... de mindegy ... a mi megvan megvan.

Elhelyezkedtünk, Suska közibe vágott a lovakkal ...

— Fordulhat a törvény ... szötte nézeteit Filcsik ... Miért ne fordíthatna! Dicsért is egész unton hazafelé. S mennél jobban kibebbedett Pest a láthatáron, annál nagyobb lett ő maga s értékesebbek a Laczko-iratok a tarisznyában.

Suska is fölélenkült apródonkint s ujra kemény hősökké váltak, míg szerükünk lassan haladt a homokos unton terhével. A szülői táj levegője ismét átgyurta őket ...

Törvényhozás.

Budapest, január 31.

Az uszora javaslattal foglalkozott ma is a képviselőház. Az első §-hoz ma még csak Szilágyi Dezső beszélt, élve a zárszóval, mint indítványozó. Most szavazásra bocsáttattak az e §-hoz halomszámra beadott módosítványok és indítványok. A szavazás eredménye a következő: Komjáthy indítványa elejtetett és vele Apponyi Albert grófé is. Szilágyi Dezsőé mellett szavazott 92, ellene 102 képviselő; a többi indítvány is mind elfogadtatva, a ház 121 szóval 86 ellenében elfogadta az 1. §-t a bizottság szövegezése szerint változatlanul.

E nagyobb nehézségen keresztülvén a ház, az 1. §-nál napokig tartó vita befejezte után már gyorsan ment a tárgyalás tovább. A négy első szakasz változatlanul fogadtatott el, az 5. § Teleszkynek egy kis módosítványával ment keresztül. A 9. § Apponyinak Pauler miniszter által módosított indítványa értelmében újabb megfontolás, szövegezés és jelentéstétel végett a bizottsághoz utasított vissza. (Apponyi annak kimondását kívánta volna, hogy az uszora ne csak a sértett fel indítványára, hanem hivatalból is időzőndő legyen.) A 11. §-ban Deutsch Lipótnak egy rövid incimsoma fogadtatott el Teleszky pártoló felszólalása után. Innen kezdve a 16. §-ig változatlanul fogadtatott el a szakaszok. A 16. §-nál az előadó indítványára utalás történt a 2. §-ra. A 19. § Hegedűs Sándor módosítványa szerint e szövegben fogadtatott el: „A 18. §-határozatait nem alkalmazhatók a pénzintézetekkel elhelyezett betételekre.”

A 21. §-hoz gróf Bánffy Béla adott be előrebocsátott indoklással módosítványt, mely szerint az első bekezdésből e szavak kihagyatnának: „a bíróság négy forinttal többet meg nem ítéltet:” ezek helyett tettekk: „A bíróság csak az alábbi módon meghatározott összegűt ítélteti meg.” A módosítvány szerint továbbá a törvényhatóságok a maguk területén szabályrendelettel s a belügyminiszter jóváhagyása mellett állapíthatják meg a keresma-hitel maximumát 2 és 8 forint között.

Tisza Kálmán támogatja a módosítványt. Itt a tárgyalás felbszakított, a nélkül hogy e §. felett a szavazás megejtetett volna.

1500 forint.

Ennyi összegű segélyt kér Kreicsányi Ignác, a debreczeni színház igazgatója, városunk hatóságától; indoklva e kérelmet azzal, hogy a tűzbiztonsági intézkedések alapján jelentékenyen meg lett károsítva.

Legyen szabad az ügyvel foglalkozni e lapok hasábjain, mert úgy hiszem, hogy kapcsolatban egy pár fontos kérdést is meg lehet szelöltetni.

Hogy Kreicsányi Ignác segélyt kér, az nem meglepő dolog, mert hiszen — sajnos — Mándoky is megtegte és nem siker nélkül kopogtatott; a példa pedig nem ritkán vonzani szokott, a mit bizonyít a Kreicsányi esete is.

Szó sincs róla, az idén csekélyebb jövedelme volt az igazgatónak, mint a múlt idényben, s hogy javulni nem fog, (csak a vendégszereplések idején) az is bizonyos. Oka ennek több van. Nincs először is semmi vonzerő. Alig van egy-két tag, a kinek egyénisége vagy épen művészeté volna kiválóan csábító inger és nincs új darab, a mely a közönségre oly hatással lenne, hogy többször is megnézze.

Még a régi darabok inkább vonzanak kö-

Alkonyatkor megindult az eső is s nagy csöppekben verte a ponyvát, melylyel a sirkó volt letakarva. Filcsik aggódva jegyzé meg: — Még bizony lemossa ez a czudar lucskos az aranyos betűket!

Levetette bundáját, Suska is a ködmönt s gyöngéden, gondosan ráterítették a köre: inkább ok áznak meg.

— Megfázik, Filcsik bácsi, hideg van. Hisz a kőnek úgy sem eshetik baja.

— No no — dünnyögte. Nem hagyhatom megázni a kis kisasszonyom jóságát.

Ránk fektűt az este. Benépesült a levegő — kísértetekkel nekem, csatákkal nekik. Elgondolkoztak, keveset beszéltek, mert sokat láttak a semmiben: én pedig behunytam szememet s elszenderedtem, míg egyszer csak nagyot zökken a szekér s felriadok.

— Hophó! Eltört a tengely! hangzott a Filcsik szava.

Suska leugrott. Csakugyan leült a szekér hátulsó fele.

— Nagy baj — mondá fejt vakarva. Megroppan biz az, kátyuba estünk. Már most mi az ördögöt csináljunk?

— Ha legalább valami fa volna, valami husáng, hogy alákötethetők vele.

— Van is itt? Kutyatartomány ez erre! Sütyedne el mindenestől Amerikába.

— Nem nó itt meg a fa, csak a nadragulya.

— Kivették már a föld erejét a papok. Haj, haj! Mihez fogjuk, mihez?

— Emelem én a szekeret — ajánlkozék Filcsik s fel is tartom addig, míg fát érünk. Kend pedig veze se lassan a lovakat! Csak az a szegény fiúcska ne ebredne fel, mert megijed.

Tettem magam, hogy alszom, pedig nyitva volt a szemem, segitettem nekik fát venni észre a sötétben, de bizony jó darabon kellett vinni a jármű hátát s fa még sehol se volt. Filcsik hangosan lihegett a fáradtságtól.

— A hol ni! rikkant fel Suska. Ott bő-

zönséget, s ha egyik-másik tag iránt nyilatkozik is a közönség rokonszenvre, nem mondhatja senki, hogy jobbat nem látott volna már e színpadon.

E czikk írójának nincsen szándékában kicsinyíteni a jelenlegi társulat művészi becsét, de kijelenti, hogy határozott meggyőződése az, miszerint egyik-másik szerepör kisebb társulatnál is jobb erővel van betöltve, mint itt. Jövőre, úgy tudom, segítve lesz e hiányon, mert a társulat új erőket fog kapni. Nagyon helyes.

Uj és jó darabokat elővarázsolni — igaz — lehetetlen. De nem is szükség mindenféle gyöngeszüleménnyel kísérletet tenni. Tavaly is, az idén is bebizonyult, hogy a közönség, a priori nem igen érdeklődik új darab iránt, mert legtöbbször csalódik.

Van igen sok régebbi darab, a mit előadni nem járna anyagi kárral. Egész műsört lehetne előállítani azon régebbi kitűnő darabokból, a melyeket szívesen megnézne a közönség, kivált ha az igazgatóság eleve gondoskodnék arról, hogy a közönség kellően tájékozva legyen az előadandó darabok felől.

A fentebbiek által — úgy hiszem — a jövedelem szaporodhatnék.

De kétségtelen, hogy a létező viszonyokat figyelembe véve, a régi jövedelem egy részétől el van utve az igazgató, okozta pedig ezt az, hogy a tűzbiztonsági intézkedések, elodázhatatlanul követeltek a nézőter átalakítását és más intézkedéseket, mert hiszen első sorban a színházba járó közönség életét kell biztosítani még az esetleg fölmerülhető aggodásokkal szemközt is.

Itt nincs szó változtatásról.

De az is igaz, hogy bálakat sem lehet a színházban tartani s ez is jövedelemmegcsontítás.

Az igazgató kapta ezért kárpótlásul azt, hogy a nyugdíjintézetnek nem kell két előadás jövedelmeit odaadni.

Nyereség ez is, de kérdés, hogy jó-e ez a csere, szabad volt-e megtenni ezt? Aligha. Mert hiszen miért volt alapítva az a nyugdíji intézmény? Azért, hogy a színpadunkon működő tagok jövője biztosítva legyen. Miből szaporodik e pénzár tőkétje? Büntetéspénzkből — és a javára rendezett előadások jövedelméből. Amazt kezeli az igazgató, ez utóbbit pedig elmarad az új intézkedések alapján.

Nagyon sajnálatraméltó dolog, hogy a nyugdíjintézmény ilyen mostoha gyermek lett, mert nyilvánvaló, hogy erre idővel igen nagy szükség lesz, s miből fogják a szükségletet fedezni, ha könnyen lemondanak az alapítókegyarapításáról?

Igen sokan számítanak már is, az innen idővel nyerendő segélyre, mert sokat fizetnek rá s ezeknek reménye nem semmisíthető meg. Hiszszük is, hogy ezeknek érdeke kellően van és lesz megvédelmezve.

De most már át kell térni arra, hogy Kreicsányi Ignácnak van-e alapos oka a segélyre? Mert hogy joga nincs, az bizonyos; az is bizonyos, hogy az 1500 forintból is engedne az igazgató, de hát van-e arra indító ok, hogy a tanács bizonyos összeget ajánljon e célból a közgyűlés szavazata alá?

Nincs.

A színház igazgatójának a színház szerződésileg van átadva; a rendes feltételeket elfogadta az igazgató s ezért kapta meg Debreczent. Ha most a tanács bármilyen összeget szavazott is meg, ez precedenset fogna képezni a jövőre, mint képez a Mándoky és előbb a Temesváry esete.

lingat egy kis vékony topoly. Nekünk való épen.

Csakugyan egy karcsu fának az árnyéka fektűt tánczólo fekete csiknak a földön mindjárt az ut mellett. A hold épen most bujt ki s látni hagyta nekik a tájat. Több fa se volt ennél.

— Itt még fel sem akaszthatná magát az ember — szólta Filcsik, megvetőleg nézve szét a szeles völgyön. Hanem hiszen ne legyen ez az egy sem ... Kiváglak kutya! ...

Előkereste s óvatosan kihuzta alólam a szekerczét s átugorván az utszéli garádot, neki vágott a növendék-fának.

Az összerázkódott, recsegye, hajladozva ráírta harmat könyeit leveleiről ... galyai megropogtak a fejzecsapás alatt. Egy madár fölszállt róla, megriadva s kétségbeesve röp-ködté körül. Madárfiak idétlen csipogása fellegtetett a felkergetett öregnek.

— Jó lesz e tengely dorognak? — türelmetlenkedék Suska.

— Jó biz az, — szólta Filcsik kedvetlenül, — csakhogy baj van.

— Mi megint?

— Hát izé ... fészek van rajta ...

— No és aztán?

— Teringettét! Hát csak nem vághatom ki Mi lenne az apróságokból? Nem hallja kend, milyen szomoruan csipognak?

— De bizony hallom szegényeket. Csak-hogy aztán velünk mi lesz?

— Mi lesz? Hát mi lenne? — felelte durván. Majd toltom én még a szekeret egy darabon.

Szerettem volna rákiáltani, hogy csak szedje ki őket, jök lesznek nekem, de nem mertem, mivel haragosnak látszék.

S valóban szörnyen mérges volt, a mint megint a tengelyt fogta kétrét görbülve. Szidta a környeket s fenyegette a következő falut, hogy felgyújtja s minden élő lelket felpörköl benne, ha egy élőfat nem talál odáig ...

segély
visz a
más D
lani a
kedvez
silány
kálni,
fényes
fogja is
H
miből a
teljesít
lehetne
a m u v
adásáva
Pa
egészítv
védeni
Duclero
miniszte
Te
téptek
külváros
matva o
ház felo
A
azt biz
ellenkez
számúze
mentette
zott ren
merényl
vével ös
ellenzi
utal, me
cezeket
Szónok
Hogy ell
üldözés
Fa
kijelenti
czekek
nem az
e kérdés
teljes bi
társaság
lekezete
madásár
mely a
jogaira v
uiszterel
szavazás
reczeni
zati elv
adó zsin
p r e s
ton deb
termében
terium u
gyában.
sárnap
tartani
k ö z g
presbyte
t i s z t
tartatik
csak két
telnek
rosabb,
kiknek s
Budapest
képviselő
szintén k
a pompá
különböz
pasztalt
különböz
daczára,
lammel
olyan t.
épen vár
log, s a
kizok a
szolgál sz
tisztesség
multság
A
már beé
10-kén k
pályázato
jén fogna
A
árvizkáro
adományt
ref. főisk
kei — ta
ritott pé
sze a gy
nagy ösz
és jó sziv
gény, ár
hitése
van szere
hez bekl
meltóztass
Teljes tisz
Kaposztás

Méltányosságból sem tudnánk ajánlani a segély megadását, mert napjainkban a város viszonyaihoz képest a szegényeknek, a mennyit más ügyért, pénzhiány miatt, nem lehet.

Kreccsányi igazgatónak azt lehetne ajánlani a fentebbiek után, hogy szüntesse be a kedvezményes-jegy előadást, igyekezzen a silány darabok kiállításánál a kiadást redukálni, mert Debreczennek nem a fölsőleges fényes kiállítás, hanem művészet kell. És ezt fogja is pártolni.

Ha a tanács fog tudni forrást találni, a miből a színházgató kérelmét, ha részben is, teljesítheti, azt olyan eljárásnak találnák, melyet lehetne indokolni azzal, hogy „gyámolítani kell a művészetet“ (!) de a kérelem meg nem adásával nem lesz baj egyik részen sem.

Némó.

Külföldi dolgok.

Párisból. A miniszterium még nincs ki-egészítve. Fallières Fabre indítványát fogja védeni a kamarában. — A hivatalos lap hozza Duclerc lemondását és Fallières kinevezését miniszterelnökké s ideiglenes külügyminiszterre. Tegnapelőtt éjjel több sárga falragaszt téptek le a rendőrség ügynökei St.-Honore külváros utcáin. E falragaszokra az volt nyomtatva óriási betűkkel, hogy a nép a képviselőház feloszlását követeli Grévytól.

A francia kamarában Renault Léó azt bizonyítja, hogy Floquet indítványa ellenkezik a köztársaság valódi érdekeivel. A szűzvárosi törvények még egy kormányt sem mentettek meg. Azt hiszi, hogy az indítványozott rendszabályok, melyek a szabadság elleni merényletet képeznek, a suprae universel elvével össze nem egyeztethetők. — Szónok ellenzi Fabre javaslatát és ama veszélyekre utal, melyek előidézhetők az által, ha a hercegeket régóta birt rangjaiktól megfosztják. Szónok azzal a nyilatkozattal végzi beszédét, hogy elismeri ugyan a védekezést, de nem az üldözést jogát.

Fallières miniszterelnök válaszában kijelenti, hogy ha a cselszövények — a hercegek hallgatása által legalább is elősegítve — nem az ő személyei közül szövétek volna, a kérdés nem merült volna föl. Az ország teljes biztonságának örövend ugyan, de a köztársaság által nyújtott szabadságot lázító gyülekezeti szervezésére és a kormány megtámadására használják fel. A köztársaságnak, mely a nép souverainitásának elévülhetetlen jogaira van alapítva, védenie kell magát. A miniszterelnök végül a szükséges törvények megszavazását kéri.

UJDONSÁGOK.

* **Ujjá alakulás** küszöbén áll a debreczeni ref. egyház is a prot. önkormányzati elveket megcsontítók, mondhatnók feladói zsinati törvények értelmében. A régi presbyterium **febr. 3-án** szombaton délelőtt 10 órakor az egyháztanács termében közgyűlést tart a presbyterium újra alakulásáról szóló jelentés tárgyában. — Más napon, **febr. 4-én**, vasárnap az új presbyterium fog tartani délelőtt 10 órakor ugyanott már közgyűlést; ekkor fognak az új presbyterek feleskettetni és a tisztújítás is szintén ez alkalommal tartatik meg.

* **A függetlenségi párt báljától** már csak csak két nap választ el bennünket. Szombaton telnek meg a „Korona“ termei a legmagyarosabb, legfesztelebb multság részvevőivel, kiknek száma előreláthatólag igen nagy leendő. Budapestről Thaly Kálmán országgyűlési képviselőnk több képviselőtársai kíséretében szintén lerándul. Az ifjuság türelmetlenül várja a pompásnak ígérkező mulatságot. Városunk különböző köréből a polgárság még nem tapasztalt érdeklődést tanúsít az iránt, s pártkülönbség nélkül igényelte a meghívót. Annak dacára, hogy a rendezőség rendkívüli figyelemmel teljesíté foladatát, megeshetett, hogy olyan t. egyének nem kaptak meghívót, kik éppen várták volna azt. De tévedni emberi dolog, s a hibát helyrehozni kész szívvvel vállalkozik a rendezőség. Meghívókkal szívesen szolgál szerkesztőségünk is. Különben minden tisztességes, egyén nagy örömmel fogadtatik e mulatságon. Fel vigalomra!

* **A ref. főiskolában** a félévi zárvizsgák már befejeztettek. A második félévben f. hó 10-kén kezdetnek meg az előadások. Az évi pályázatok eredményei szintén február hó elején fognak kihirdettetni.

* **A ki hamar ad, kétszer ad.** A győri árvízkarosultak részére újabb is vettünk adományt a következő sorok kíséretében: A ref. főiskolai elemi V. VI-ik osztály növendékei — tanítványaim — közül 80-an megtakarított pénzből 4 frt 47 krajczárt adtak össze a győri árvízkarosultak részére. — Nem nagy összeg! — de hiszen kicsinyek adják! és jó szívből nyújták. — En is járulok a szegény, árvíz által károsultak nyomorának enyhítésére 1 frttal; s így összesen 5 frt 47 krt van szerencsém a tekintetes szerkesztőséghez beküldeni azon szíves kérelemmel, hogy méltóztassék azt illető helyre eljuttatni. — Teljes tisztelettel. Debreczenben 1883. febr. 1. Káposztás Imre főiskolai tanító. E célra gyűlt

eddig nálunk: **11 frt 47 kr.** További adományokat is köszönettel fogadunk, s nyugtázunk.

* **Adományozás.** — Dr. Tihanyi Sámuel ur a debreczeni négyelet javára 25 frtot volt szíves adományozni, mely összeget a Debreczeni Ellenőr szerkesztője t. s. Vértesi Arnold ur tegnapi napon hoztam el is juttattott: mely jótékony adományáért fogadják a nemes szívű adakozó a négyelet s az általa segélyezett nyomorban sínlődők és árvák nevében elismerő hálás köszönetemet. Debreczen, 1883. február 1. Veres Lászlóné a négyelet elnöke.

* **Születések, halálozások.** A folyó év jan. 7-étől f. évi jan. 13-ig terjedő héten Budapestben született 241 gyermek, elhalt 221 egyén. — Debreczenben szül. 42, elhalt 25. — Pozsonyban szül. 22, elhalt 38. — Kecskeméten szül. 44, elhalt 48. — Aradon szül. 30, elhalt 19. — Temesvárt szül. 20, elhalt 19. — Nagyváradon szül. 25, elhalt 24. — Brassóban szül. (?) elhalt 15. — Sz. Fehérvárrt szül. 24, elhalt 13. Kassán szül. 12 elhalt 10. * **Az iparos ifjusági egyet** halja e hó 3-án a Bika vendéglő nagy termében tartatik, ennél fogva van szerencsés a résztvevni szándékozóknak tudomásukra hozni, hogy beletűri és páholyjegyek a meghívó elmutatása mellett előre válthatók Nagy András kesztyűs, Lőrincskák László ékszerész és Huber József szabó-üzletükben.

* **Élet komédiáiból.** Ket fiatal házaspár lakik városunk egyik főbb utcájának emeletes házában, még pedig lakásuk egymás fölött van, s így értesülhetnek ha, valami szokatlan esemény merül föl, egyik vagy másik családi életben a mi nem ritkaság. A fiatal férjek szörnyen feltékegynek s roppant zokon vették, hogy egy este mindenik menyecske — látogató volt. A két férj összesugott, hogy tekintélyesen lépnek föl, — s kirugnak a hámfából e miatt. A vacsorát azonban elköltötték az emeletes földszinti lakosztályban, de azután kitért a vihar nálok. Alant hamar leöntött a menyky. A férj vette kalapját és ment, Gyuri bácsihoz. A menyecske fölment az emeletbe vigaszt keresni. Ott a másik menyecske fogadta azzal a hirrel, hogy az ura veszekedik s menni akar; a két asszony, — aztán férj uramat ledisputálta s itt helyre állt, a családi békeség, de a földszinten lakó ur tartotta magát, reggelig várta az emeleti urat. A két menyecske pedig összeesküdött, hogy a férjeket kordába szorítják a férjek is elhatározták, nem fognak engedni jogaikból, sőt ezután az asszonyoknak kell engedni. Remélhető, hogy az a két ifju házaspár több ilyen komédiát is le fog játszani, melynek a vége, persze — édes kibékülés lesz.

* **Peresfeleknak.** Ipolyi Lipót ügyvéd, ki most telepedett le városunkban, irodáját a piac utcán Szikszay-féle házában nyitotta meg.

* **A piac befásításának** tervezetét a hatóság Vas Pál főiskolai kertész által készített, mely czélból az idevonatkozó okmányok nevezetű a mérnöki hivatal által tegnapelőtt át-tétettek. A tervezet elkészítésé eddig akadályozta az, hogy nem volt biztosan tudható, hogy a lóvonatu vasut mely utirányban fog a nagyerdőre kivezetni? Ez akadály azonban most már fenn nem forog, s így remélhető, hogy a piac befásításának tervezete mielőbb elkészül.

* **Jutalomjáték.** Szombaton Delin Henrik javára a gyönyörű zenéj Coscoletto operette kerül színe. Miután tudjuk, hogy nagy előkészületek vannak az előadásra téve, újból ajánljuk a közönség figyelmébe.

* **Az álarcos bálra,** mely farsang utolsó napján a „Bikában“ rendezetik, nagyban folynak az előkészületek. Mint halljuk, városunk előkelő körében is elének érdeklődés tárgyát képezi e farsangi multság, s ebből következtetve, hisszük, hogy ez álarcos bál jóval felül fogja mulni az utóbbi időkben rendezett ilyen mű táncvígalmak sikerét.

* **Az új évi váltásdíjakból,** a kapitányi hivatal által eszközölt gyűjtés folytatán összesen 216 frt 50 kr gyűlt be.

* **Sajtóhírek.** Hetfői (jan. 29-iki) számunk vezércikkébe több értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, a melyeket a következőkben igazítottuk ki: Első kikezdés 9-ik sorában: szilárdabbnak helyett olvasandó: szilárdaknak. 3-ik kikezdés, 9-ik sor: kövét helyett olv. körét. 4-ik kikezdés, 2-ik sor: borítja h. o. bontja. Ugyanazon kikezdés, 8-ik sor: közölni h. o. fölözni. Ugyanazon kikezdés, 12-ik sor: megszorítás h. o. megszorítása. 5-ik kikezdés, 8-ik sor: gramáló h. o. grassáló. 10-ik kikezdés, 9-ik sorában: aki az egyestől kihagyandó. 12-ik kikezdés, 11-ik sor: szorgalmának h. o. fogalmának. 15-ik kikezdés, 3-ik sor: színezve h. o. ismerve.

* **A dinamit uralmának is vége van.** A puskapor még mindig él és jobban uralkodik mint valaha; semmiféle ellenzék sem volt képes megdönteni hatalmát. A dinamit rövid uralkodásának napjai pedig már meg vannak számlálva; detronizálják, legalább törvényesen. Egy új szer, az amidogén fog helyére lépni. Ennek hatása ép oly rettenetes mint a dinamité, de nem olyan veszedelmes a gyártóra és a vele bánóra. Az amidogéntöltények a legnagyobb ütnek és nyomásnak is ellenállnak, kibírják az 5000 kilogrammnyi nyomást is, ezért a vasuton való szállításuk nem veszélyes, sőt bátran lehet szivarozni mellettük, akkor sem esik az embernek baja. Egy francia vegyész, Visés nevű találta fel ezt a robbantató jóságot. A találmányt egy konzorcium vásárolta meg, melynek élén Vassal-Montoicil gróf áll.

* **Beviszi — kiviszi.** Egyik székelly atyánk-

fiát a napokban törvény elé cizálták valami peres dologban. A várostól pár óra járásnyira lakott az atyafi, aztán keményen fujt a Nemere, nem a legszívesebben tette meg tehát az utat a városba. Itt meg aztán azt is megtudta, hogy csak amolyan harmad-negyedrendű tanúképen szőlították be s nála nekül is nagyon szépen eligazithatta volna a bíró bölcsesége azt a pert, a mihez neki különben se volt soha életében semmi köze. „No várj csak“ — gondola magában az atyánkfia — „majd megtréfálom én azt a bíró urat.“ Odaállított komoly arczczal a bíró elé, s mikor ez tőle a szokásos kérdések között azt kérdezte, „mi a neve barátom!“ ekepen válaszolt: „Hát uram, az én egyik nevem beviszi, a másik nevem pedig kiviszi a tüzet a szobából.“ A bíró figyelmeztette, hogy ne izeljen, mert a törvény előtt áll, hanem az atyafi nem tágitott: „Csak találja ki a nagyságos bíró ur, eleget fáradtam én a faluból idáig ingyen, törje magát az ur is, ugy is megfizetnek érte.“ A bíró értette a tréfát s kezdte találgatni, hogy is hijják hát ő kemet, de csak nem jött rá. A tanu aztán véget vetett a tréfának, megmondta a nevet: György Mihály volt a becsületes neve. És önelégülten magyarázta meg, hogy a Szent György napja kiviszi, a Szent Mihály napja pedig be hozza a tüzet a szobába.

Debreczeni színház.

(Szj) Erdekes színi est volt a tegnapi, a mint ezt már előre is jeleztük; érdekes volt pedig nem egy ok miatt.

Az előadást a Csiky Gergely Anna című nem épen szerencsés szerkezetű dramolettje nyitotta meg, melyben egyedül N e m e t h e t illeti meg a dícséret. A többi szereplő nagyon selejtesen alakított. A közönséget hidegen hagyták Jobban sikerült Trifkovics, a korán elhunyt szellemes szerb író **Szerelmes levél** című vígjátéka, mely a mult színiudényben mégis jobban sikerült előadásban került színe.

Az est fénypontját a **Varázs hegedű** operette előadása képezte, melyben Georgette szerepét Iványi Mariska k. a., a társulat egyik kardaloknöje énekelte. Nevezett k. a. ez este tette nagy szerepben az első kísérlet és fényes sikert aratott. Iványi k. a.-nak van nagyszerű hangyagya, van már is meglehető iskolája, de van legfőképp akarata, szorgalma és buzgalma. Vegye nemcsak elismerésnek, hanem buzdításnak a sűrű tapsokat és kihívásokat; küzdje le a különben most még természetes félénkséget, s akkor ez est sikeréből következtetve, rövid idő alatt a legfényesebb diadalokat fogja aratni a vidék bármely színpadán.

Csatárnak Mathieu apó a legjobb szerepe. Erccy botrányos öltözékével tűnt ki. Ugy látszik, nem tudja, hogy mi a tisztesség és szemérem, mert máskülönbén nem ugy öltözött volna. Kreccsányi nézzen utána, hogy ily arczpíró botrány színpadunkon ne forduljon többé elő.

CSARNOK.

A mit a hold beszélt,

— Abránd. —
(Vége)

A madarak mind ott ültek a csoda körül, de ép annyit tudtak, mint a veréb urfi; a bölcsék és öregek azt mondják: „igen“, — elmélázva lobálták ide oda apró fejüket, aztán meg egyszer rá mondták „igen“; az aszsonyok és leányok összevissza vélekedtek és okoskodtak, a fiatalok, az eretlenek vagy betelepettek az aszsonygyülekezett kellő közepbe, vagy odaugráltak a korelnök csőre elé és szintén megtettek okatlan észrevételeiket. A legnathalabb egyike hirtelen odaugrik és addig kopog a hejón, migem szétptantant.

A babérlombon piciny fénybogár ül és varázszerű, vakító fényt terjeszt, a legandaltóbb zene megtölti az egész levegőt. Almelkődvá figyel az egész környezet. A távolban elvesznek az édes hangok és a gyémánt lángok tüze tüze tűnő félben van. A fénybogár elúnt. A veréb a bábérlerle beviszi fészkebe, a többi madarak széthányták a tojáshéj romjait.

Árnyas berekben vig patak csörgedez. Vigan tör medrében mindenén át; habja imitt amott elkap egy-egy virágszirmot, de leghevesebben zug egy fehér vízi rózsza bimbója mellett, mely illatozva nyíltt puha zöld bárszony levelei között... és ott ragyogott a fénybogárka is. A bimbó mind nagyobb lett, levelzöldből, hullám habból egy szűz alakja emelkedik ki.

A patak partján, zöld gyeppázsiton pi henni tér és elábrándozva álomba szenderül. Sok, sok falevel hullt le a galyakról és szerelemittasan borulnak nyíló keblér; amott egy kéjvágyó hatmatesöp gyöngyözik le a forró vállakra és az élvek tengerében megsemmi sül: tarka pillangók a rózsás ajkák andalító csókjától összerézzenek, aranyos bogárkak vágtyól eltelte batnak be a barna hajfűrtök közé; kuszó virágok hófeher lábai körül gyűrűnek és édes zephir csokolja bibor orcaít.

A part hosszán, a lenyugvó nap szépségében elmerengve, egy ifju analog; ajkairól a gyönyör felkiáltása kél, midőn pillantása a szűzies nympfhára esik, ereiben lázasan kering a vér, lehajlik és egy csókkal felébreszti az isteni nőt álmaiból. Ez lassan felnyitja szeméit, tekintetéből csodás világ mosolyog, lassan megragadja az ifju kezét, karjait nyaka köré fűzi és láztól égő fejt keblére szorítja. A szerelem varázsától lecsukódnak szempillái, végtelen csókot érez halántékain. És körös-

körül ezerhangu symphonia kél érzélem és gyönyörtől. Az ágak recsegnek, a virágok susognak, az indák a szerelem ébredéséről regélnék, a harmatsöpek az első boldogság mely titkáról álmodnak, édes sóhajt visz tova a szellő, a patak vize kéjtől és csóktól tág, a bogarak zugása a tollas énekesek szenvedélyes danájával egyesül, a fűzek pedig a lemondás és gyász hangjait rezgik. A patak felől kis felleg emelkedik és körülveszi a nyugvó csoportot; sugarai fényében lassankint elszlik a fátyol, az ifju édes ábrándok között elszenderül; a fénybogárka oda repült a vízi rózsához.

Alig tudtam megérteni e varázst, midőn hirtelen így szól hozzám: „Holdvilág, monda, kölcsönözök neked sugaraidat és vezess el az emberek hajlékai felé.“

— Mit akarsz ott? kérdém, és ki vagy te, különös lény?

— En a szerense gyermeke vagyok, — válaszolt — anyám száműzött a család kebléből, mert nem engedelmkedtem parancsainak és fellázadtam szeszélyei ellen. Azóta a szerencsetlenség szegődött nyomaimba. Leestem egy felhőből, a halál bűnhődött, mert védelmébe vett. Ki engem megalat, mellettem a legnagyobb üdv perczeit élvezi; ámde könnyű röptű vagyok és gyorsan eltűnök szemei elől; kit én megcsókoltam, az másokat bodogíthat ugyan, de önmaga szerencsétlenné lesz, mert hiába vágyik az eltűnt órák soha vissza nem térő évei után. Nézd ott a költőt! Bűszkén hirdeti az egész világnak, mit érzett karjaim között, és nem figyel az örvényre, melybe menthetlenül belevész, midőn az eltűnt ábrándképek után száguldozva fut. Hátról hátra kél vándorolom, mindenütt bekopog, sokszor befogadnak, gyakran visszaélnék jószágommal és még többször tovább űznek. Kíséröm csak a boldogtalanság lesz. Csak ott maradhatok ott pihenhetek, hol feltalálom a megelégedést. Megtalálom-e valaha?

— Szegény gyermek! gondolám és elveztettem az emberek hajlékai felé. Ezer év mult el azóta és mégsem térhet pihenésre.

Ez volt a hold meséje!

GAZDASÁG, IPAR, KERESKEDELEM.

Felhívás ipartársainkhoz!

Debreczen, febr. 1.

Micsoda a mi óhajunk?

Nem kívánunk kevesebbet, mint „kötelező ipartársulatokat.“

Czélja lenne a társulatnak és vele összeköttetésben a körnek nemcsak a tanoncok és segédek kiképzéséről gondoskodni, hanem az iparosok szorgalmát előmozdítani, tehetségüket fejleszteni, a mit tanulságos folyóiratok, tervek, rajzok és ábrák s más e neműek beszerzése, s egy idővel szervezendő allandó kiállítási csarnok segélyével könnyen elérhetni, mivel ezeket egyes iparos pénznel nem bírhatna, szomorú valóság, hogy országunkban ilyen mű dolgok nem igen léteznek, míg más hol ez nélkülözhetetlen kellek.

Bátorodom felkérni tisztelt ipartársaimat, hogy gondolkodzanak kissé a dolgok fellett, s ne halaszszuk soká egy szűkebb körű s aztán egy alakuló gyűlés összehívását, melynek célját tűznetek ki az emlitett, a t a l a n o s i p a r t á r s u l a t szervezésének megvitátása, s eset eg bizottság kiküldése az alapszabályok elkészítésére, mert minél tovább halogatjuk ez elkerülhetlen változtatást helyzetünkön, annál több kárát valjuk annak.

Mindezzel bátorodom egy kis sorrendre nézve szerény véleményemet a következőkben előadni.

Hivassak össze először a létező egyes ipartársulatok elnökeit, jegyözött szűkebb körű gyűlésbe, melyből lenne kiküldendő a bizottság, melynek feladatát tűznetek ki az alapszabályoknak elkészítése, s az így elkészített alapszabályzat ugyan olyan szűkkörü gyűlésben felmutattatván. ha helyeseltetik, e gyűlés rögtön intézkedhetik egy általános gyűlés összehívására, hol az szintén felolvastatnék, a mely gyűlésből azután a szükséges aláírással ellátva az illető miniszteriumhoz késelemel nélkül felterjesztetnék, a továbbiaknak pedig csak gyors keresztül vitele szükséges és én nem kételkedem, hogy az minden tekintetben sikerülni fog és a czélnak is tökéletesen meg fog felelni.

Toth Béla, építész.

TÁVIRAT.

(A „Debreczeni“ magán tudósítása.)

— **Budapest.** febr. 1. Helfy Ignác nevenapját ma szívélyes üdvözlések közt ünnepelelték meg a főváros függetlenségi érzelmi körei. (Társaskörökben itt Debreczenben is a legmelegebben emlékeztünk meg nevenapja alkalmából a derék férfiról. Szerk.)

A debreczeni függetlenségi párt báljára innen több országgyűlési képviselő rándul le a többi közt Thaly Kálmán, Orbán Balázs, Kiss Alhert, Bodogh Albert. Ezeken kívül még a függetlenségi pártból többen szándékoznak arra az alkalomra lemenni, köztük valószínűleg nők is többen lesznek.

Szerkesztői posta.

— Mikszáth Kálmán urnak. Budapest. A Budapestett ígért és felhatalmazás alapján. Mindig köszönettel vesszük az „egyes közlekedést“ is. Tudod hogy éneklük a kálvínisták? „Te benned biztunk eleitől fogva.“

Felelős szerkesztő: HENTALLER LAJOS. Kiadó tulajdonos: KUTASI IMRE.

